

## POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Autobusowego K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z udziałem L. Ż. , Z. N.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 lutego 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i  
zasądza od strony skarżącej na rzecz pozwanego organu kwotę  
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa  
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 czerwca 2018 r. oddalił apelację odwołującego się Przedsiębiorstwa Autobusowego "K." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 27 stycznia 2015 r. oddalającego odwołania tego płatnika od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 13 listopada 2012 r. i z dnia 20 grudnia 2013 r. W pierwszej z wymienionych decyzji organ rentowy określił podstawę wymiaru

składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne zainteresowanego Z. N. , podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek w okresie od lipca 2003 r. do sierpnia 2007 r. Natomiast w drugiej decyzji stwierdził, że zainteresowany Z. N. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z L. Ż., a wykonywanych na rzecz odwołującego się, z którym pozostawał w stosunku pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek w okresie wskazanym w pierwszej decyzji, a płatnikiem składek na te ubezpieczenia społeczne jest odwołujący się.

Sądy obu instancji przyjęły, że podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym w charakterze pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy), który podlega obowiązkowi zgłoszenia do pracowniczych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy systemowej), który jest płatnikiem składek (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy). Przepis art. 8 ust. 2a tej ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej wtedy, gdy w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy. Dlatego naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego pracodawcy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Obowiązki płatnika obciążają podmiot, na rzecz którego jest faktycznie świadczona praca w ramach umowy cywilnoprawnej i który w związku z tym korzysta z jej rezultatów, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił naruszenie: 1/ art. 2 Konstytucji RP przez przyjęcie wykładni przepisu art 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej ustawa systemowa), co pozostaje w sprzeczności z

zasadą demokratycznego państwa prawa i narusza zasadę poprawnej legislacji; 2/ art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że definiuje on pracodawcę jako płatnika składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli zawarła ją z osobą trzecią i w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, 3/ art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez niezastosowanie, podczas gdy z jego treści jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą umowę zlecenia jest podmiot pozostający z tą osobą w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniem, 4/ art. 17 ust. 1 i 2 w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez niezastosowanie i przyjęcie, że podmiotem zobowiązanym do obliczenia, w tym także części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonego, potrącenia ich ze środków ubezpieczonego a następnie przekazania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz z częścią finansowaną przez płatnika, za zleceniobiorcę może być podmiot trzeci, który nie pozostaje z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym wypłatę wynagrodzenia i objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, a zatem podmiot inny niż zleceniodawca ubezpieczonego, 5/ art. 18 ust. 1 i 1a w związku z art. 8 ust. 2a oraz art. 4 pkt 2 lit. a oraz art. 17 ust. 1 oraz art. 4 pkt 9 ustawy systemowej przez błędne zastosowanie i przyjęcie, że w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne pracownika pracodawca ma obowiązek uwzględnić jego przychód z tytułu zlecenia zawartej z osobą trzecią, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, pomimo iż tego rodzaju przychód nie został przez pracodawcę wypłacony, ani postawiony do dyspozycji pracownika i pracodawca nie jest stroną umowy cywilnoprawnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący utrzymywał, że „jest ona oczywiście uzasadniona, a w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne wymagające wyjaśnienia”. W takiej ocenie, przedmiotem sprawy jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. O ile przepis ten w zakresie uznania wskazanych w nim osób za pracowników był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który jak

dotąd „nie przeanalizował zagadnienia systemowo pod kątem tego, czy w ustawie systemowej istnieje podstawa prawna do uznania, że obowiązek naliczenia i odprowadzenia składek - w przypadku, gdy praca świadczona jest na rzecz pracodawcy, ale umowa cywilna została zawarta z osobą trzecią, która wypłaca wynagrodzenia - obciąża tego pracodawcę, w szczególności czy tę podstawę prawną stanowi powszechnie uznany w orzecznictwie art. 8 ust. 2a ustawy”. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a następnie o „uchylenie zaskarżonego wyroku w całości” i zasądzenie od organu na rzecz płatnika kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio wyjaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego lub dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Natomiast ujęta w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej występuje wtedy, gdy takie twierdzenie jest usprawiedliwione już *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej stanu sprawy. Spełniające te wymogi naruszenie przepisów prawa

powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sporu. Dotyczy to tylko zarzutów o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie lub nauce prawa, czy na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571).

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie odniósł się już do sformułowanego przez skarżącego problemu dotyczącego wskazania płatnika składek na ubezpieczenia społeczne w sytuacji, gdy praca była świadczona na rzecz takiego pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią. Zagadnienie to nie ma zatem waloru nowości. Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu oparł się na jednolitej i ugruntowanej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjmowanej w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) wyjaśnił, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej). W takiej wykładni, w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, przeto „naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy”. Za taką wykładnią przemawia też art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, zgodnie z którym, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy

o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w licznych późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., o kosztach procesu orzekając w zgodzie z art. 98 § 1 k.p.c.